

Taxidermia

maximum anyag – no lélek

Nemrég egy este megnéztem a Taxidermia c. filmet. Előttem néhány, önfeledett szórakozásra vágyó fiatal ült, akik először hangosan hahotáztak, ami később értetlen, majd kínos nevetgélésbe fordult. Úgy negyedóra után villámgyorsan távoztak, felháborodottan, a szokásos „magyar filmet többé soha” felkiáltással. Én végignéztem a filmet. Részben kíváncsiságból, hogy összeáll-e valami összefüggő kép.

Az igazán érdekes dolog azonban éjjel történt, ugyanis egy komplett jelenetet álmodtam a film harmadik történetébe. (Máskor is volt ilyen...) Röviden és a filmhez hasonló képtörödékekben: a preparátor több operaelőadáson csodál egy gyönyörű hangú énekesnőt; az énekesnő halálos balesetet szenved a preparátor szeme láttára; a preparátor kilopja a testet a hullaházból (ahol jól ismeri a járást); preparálja a nőt és beépít egy pneumatikus szerkezetet; az alagsor mini-színpadán az opera hangjai, az azt csodáló preparátor és végül a színpadon a mechanikus emelkedő-süllyedő tüdejű énekesnő-gép. Az egész jelenetsort groteszk és kifacsart operett-zene és mozdulatok kísérték végig.

Ez a beilleszthető-kivehető jelenet egyszerre megmutatta a történet szerkesztés alapvetően felsorolásos, azaz egyszerű mennyiségi módját. A film vége sem tekinthető csúcspontnak, vagy akár csak a jövőbe mutató iránynak, inkább csak a történet félbehagyásának. Másrészt, mindez valahogy „szó szerint” kifejezte a film egy értelmezési lehetőségét, amit kb. így lehetne megfogalmazni: „a lélektelenül megszólaltatott élet”. A jelenetek mennyiségi jellege ellenére az az érzésünk, hogy a film valahogy mégis egy teljes kört fed le. Ez az értelmezés, mint egy kulcs, a film történéseit egy teljes rendszerbe állítja, ugyanis így a részek egyes

főszereplőinek alapproblémáit közvetlenül a létezés alaptörvényeire vonatkoztathatjuk.

1. törvény – reprodukció. A létezés alaptörvénye a reprodukció: a halandó egyedeknek reprodukálniuk kell önmagukat, hogy fenntartsák a fajt. Az első rész alapvetően ezt a problémát mutatja be. A reprodukciós feladat teljesítése után az egyed akár azonnal ki is halhat, ahogy ez a filmben meg is történik. A tisztiszolgát az aktus éjszakáját követő reggel a férj fejbe lövi.

Szükségességénél fogva a reprodukció a létezésünkbe van kódolva. A tisztiszolga szenved a hormonjaitól. Belső tüzet még a belélegzett-benyelt gyertyaláng tüzével is növeli. Ráadásul a testiség közvetlen szomszédságában, néha azzal közvetlen érintkezésben lakik. A fészker, ahol meghúzhatja magát az udvari budí mellett van, ahova a tiszt két lánya is jár. A fiúnak kell a lányok fürdéséhez a vizet melegíteni és hordani; itt még kézközbe is kerül a szép testek illatnyoma. És végül a disznótor, egyetlen „barátjának” feláldozása, bőrének perzselése és kibelezése. A tort követően kerül sor az igazi disznólkodásra a feldolgozott sonkák és húsok között a tiszt feleségével, aki külsejében, beszédében és megjelenésében ugyancsak „disznólkodónak” van mutatva. Már nem is csodálkozunk, hogy kilenc hónap múlva egy disznófarkú kisfiú születik meg...

Azt az érzést, ami a reprodukciót megneemesíti, reméljük, mindenki jól ismeri. Ez a szerelem. Nos, a filmben erről szó sincs. A vágy a szélsőségekig feszül az akadályoztatása miatt. Egyrészt ott a tisztiszolga és a tiszt lányai közötti áthidalhatatlan (vagy annak tűnő) különbség. A nyúlászú csúnyácska fiú és a két viháncoló, harmatos testű tündérke, akik azonban épp ilyen anyagtalank és megfoghatatlanok. A (valószínűleg) buta és faragatlan fiú, szemben a burokban nevelt lányokkal...

A végtelenségig feszített és feloldhatatlannak látszó különbségekben a vágyakozás testiséggé, a direkt aktus iránti vágyá degradálódik. Ennek a csúcspontja a disznóhúsok közötti dugás (bocsánat a szóért, de ez nem szeretkezés) közeli képei.

2. törvény – önfenntartás. Ahhoz, hogy a létező egyed fenntartsa magát, táplálkoznia kell. Már csak azért is, hogy minél több további egyedre tudjon reprodukálni. A film második történetében az evés végletesen mennyiségi képe a verseny, ahol a nemzetközi résztvevők az edzők „buzdítására” nagykanállal tömködik magukba az ételt, amit utána versenyen kívül hánynak ki. Bármilyen „nagy zabálás” minőségileg is megemlítené az ételt, de ezek most csak egyszerű versenyszámok. Az itt következő képek nem csak az evést, de magát az ételt is lelketlenül teszik. Pedig az étel nem az energia és így az élet forrása? Nem „az vagy”, abból épülsz fel, „amit megeszel”?

A történet csúcspontja, amikor a testet valószínűleg igen csak megterhelő versenyzést a „kis”mama még a terhesség idejére sem hagyja abba. Hiszen akkor elveszne a tengerparti kirándulás... A képi csúcspont már átvezet a harmadik történetbe, amikor a torz monstrummá dagadt férfi már mozdulni sem tud.

3. törvény – örökség. Az egyszerű mennyiségi-kombinatorikus faj-fejlődés meghaladása azt kívánja, hogy valamilyen pozitív nyomot hagyjunk magunk után. Az egyed halálát túlélő örökségnek a túlélés szempontjából alapvetően az az értelme, hogy így a faj nem csak az egyedek számában gyarapodik, hanem minőségében is (sőt, elsősorban abban) növekszik, így erősebb, illetve váratlan káros hatásoknak is ellent tud állni. Az örökség leggyakoribb megjelenési módja az anyagi javaknak az utódokra hagyományozása, amelyek halmozódásával az örökösök mind nagyobb potenciállal jelenhetnek meg. A szellemi örökség közvettebb jelleggel és haszonnal rendelkezik.

A filmben az élet konzerválásával, átörökítésével foglalkozó férfi családottságában önmagát preparálja. A családottság oka részben az apja halála. Részben pedig, hogy a szép pénztáros lány a fiú bátortalan közeledését ignorálja, majd később el is tűnik, így a folytatás lehetősége is elvész. Ha már a reprodukció lehetősége is bezáródni látszik, hát a fiú teszi azt, amihez ért (egy képben egy embriót kulcstartóvá preparál), s hogy magából hagyjon valamit az utókorra, az egyetlen, amivel valamit alkotni tud, a testét

preparálja. Ha már nincs szellem és nincsenek közvetlen örökösök (ó az a pénztáros lány...), maradjon meg valami, mindenáron! A preparátlan, így romlandó fejet és jobb kart egy gép vágja le, hogy a mű tökéletes legyen.

Lelketlenül. A teljes film: a „csak test” torzója – lelketlenül. Fejetlenül – ahogy az utolsó jelenet mutatja. És maga a film érdekessége, hogy mindezt, ugyan szép képekkel, mégis, érzelmek nélkül ábrázolja. Nem érzünk se azonosulást, se elutasítást; talán egy kis hányingert, ahogy a kés a lágyszövetekbe és a szétnyíló húsba vág.

A történetekben egy-egy alaptörvény elszabadul és a szereplő, az egyediségét, egyéniségét veszítve annak megtestesítőjévé, sőt rabszolgájává, tiszta manifesztációjává válik. Az alapjáig lecsupaszított élet azonban magát az Életet is lehetetlenné teszi, hiszen nincsen olyan vezérlő érzelem vagy gondolat, amely azt egy minőségi forma felé irányítaná és elszakítaná a mindenáron szaporodni, felfalni és versenyezni vagy örök nyomot hagyni (mindegy, hogy az milyen) kívánó ösztöntől. És ott az az embrió a kulcstartóban, a műanyagba fagyasztott jövő. Az utolsó képeket, az örökséget értékelő sci-fi utókort így inkább csak utópianak, „sehol-sincsnek” tekinthetjük.

Van alternatívánk? Mert a film egyet sem mutat.

Mi is az, ami felé valójában törekszünk?